מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את משוררי התחייה חיים נחמן ביאליק ורחל ואת נושאי שיריהם
- לזהות אמצעים אמנותיים כמו דימוי, מטאפורה, האנשה ואנאפורה בשירים
- להשוות בין סגנון הכתיבה של ביאליק לסגנון הכתיבה של רחל

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – הבנה כללית

1. א – ביאליק
2. ב – קצרים ופשוטים
3. א – גוזל
4. א – הכנרת
5. א – נמלה
6. א – שיר השירים

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – כך הוא מכונה בתולדות הספרות העברית
2. לא נכון – רחל כתבה שירים קצרים ופשוטים
3. נכון – השיר משלב תיאור טבע עם רגשי אהבה
4. לא נכון – מדובר במנחה דלה ופשוטה
5. נכון – זהו הנושא המרכזי של השיר

חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

1. ביאליק
2. פשוטים
3. גוזל
4. שיר השירים
5. כנרת

חלק ד' – התאימו בין השיר לתוכן שלו

- 1 – ה (פנייה לדמות נשית וחלום אהבה שהוחמץ)
- 2 – ב (מתח בין מסורת השכלה בבית המדרש)
- 3 – ג (בת מלך כלואה במגדל ונער עני)
- 4 – ד (דימוי לעולם קטן כמו עולם הנמלה)
- 5 – א (שיר נוף ואהבה עם האנשה ושאלה רטורית)

חלק ה' – שאלות פתוחות קצרות

1. ביאליק כותב שירים ארוכים ומורכבים יותר על בדידות וגורל, רחל כותבת שירים קצרים ופשוטים על געגוע וטבע
2. חזרה על אותה מילה או צירוף בתחילת כמה שורות, למשל חזרה על רק על עצמי

חלק ו' – כתיבה יוצרת

1. יש לבדוק שהתלמיד בחר שיר מהרשימה, הסביר את תוכנו בקצרה והתייחס לרגש אישי שהשיר מעורר

כרטיס יציאה – מה לחפש

- ביאליק ורחל
- למשל אנאפורה בשיר רק על עצמי לספר ידעתי, או מטאפורה בשיר גן נעול
- ביאליק כותב שירים ארוכים יותר על בדידות וגורל, רחל כותבת שירים קצרים ופשוטים על געגוע וטבע

טיפים להפעלה:

- מומלץ לקרוא בקול קטעים קצרים מהשירים המקוריים לפני תחילת הפעילות
- אפשר לחלק את הכיתה לשתי קבוצות - קבוצה על ביאליק וקבוצה על רחל ולערוך השוואה משותפת בסוף
- כדאי להתייחס בעדינות לנושאים של בדידות וגעגוע שעולים בשירים

דף תרגול: שירת התחייה - ביאליק ורחל

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

ביאליק ורחל הם שני משוררים חשובים מתקופת התחייה. ביאליק כתב על בדידות וגעגוע. רחל כתבה שירים קצרים על חיים בכנרת. נלמד על השירים שלהם.

📖 מילון קטן:

שירת התחייה	שירה שנכתבה כשהעם היהודי התחיל לחזור לארץ ישראל
לירי	שיר שמבטא רגשות אישיים
דימוי	השוואה בין שני דברים במילה כמו או כעין
מטאפורה	השוואה בלי מילת השוואה, כאילו דבר אחד הוא דבר אחר
האנשה	לתת לדבר שאינו אדם תכונות של אדם
אנאפורה	חזרה על אותה מילה בתחילת כמה שורות
שאלה רטורית	שאלה שלא מצפים לתשובה עליה
חלוצה	אישה שבאה לארץ ישראל לעבוד את האדמה

1 חלק א' – הבנה כללית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מי כתב את השיר הכניסיני תחת כנפך?

א) ביאליק ב) רחל ג) שאול טשרניחובסקי ד) אברהם שלונסקי

2. איך השירים של רחל נראים - ארוכים או קצרים?

א) ארוכים ומורכבים ב) קצרים ופשוטים ג) שירי ילדים מצחיקים ד) שירי לעג

3. מי נשאר בבית המדרש בשיר לבדי?

א) גוזל ב) חייל ג) דייג ד) מלך

4. איפה רחל חיה וכתבה?

א) הכנרת ב) הנגב ג) חיפה ד) ירושלים

5. למה דומה העולם הקטן בשיר של רחל?

א) נמלה ב) ציפור ג) עץ ד) אבן

6. מאיזה ספר עתיק לקוח הרמז בשיר גן נעול?

א) שיר השירים ב) תהלים ג) קהלת ד) משלי

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	ביאליק נקרא המשורר הלאומי	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
2	רחל כתבה בעיקר שירים ארוכים ומסובכים מאוד	☐	☐
3	השיר כנרת הוא שיר נוף ואהבה	☐	☐
4	בשיר אל ארצי מתוארת מנחה עשירה ומפוארת שהביאה החלוצה	☐	☐
5	השיר ואולי לא היו הדברים שואל אם זיכרון הוא אמיתי או חלום	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. את השיר הכניסיני תחת כנפך כתב _____

2. רחל כתבה שירים קצרים ו _____

3. בשיר לבדי, ה _____ נשאר תחת כנפי השכינה בבית המדרש

4. השיר גן נעול מרמז למקור מ _____

5. רחל חיה וכתבה שירים על אדמת ה _____

4 חלק ד' – התאימו בין השיר לתוכן שלו

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. הכניסיני תחת כנפך	___	**א.** שיר נוף ואהבה עם האנשה ושאלה רטורית
2. לבדי	___	**ב.** מתח בין מסורת השכלה בבית המדרש
3. אגדת שלושה וארבעה	___	**ג.** בת מלך כלואה במגדל ונער עני
4. רק על עצמי לספר ידעתי	___	**ד.** דימוי לעולם קטן כמו עולם הנמלה
5. כנרת	___	**ה.** פנייה לדמות נשית וחלום אהבה שהוחמץ

5 חלק ה' – שאלות פתוחות קצרות

ענו בקצרה.

1. הסבירו במילים שלכם מה ההבדל בין הסגנון של ביאליק לסגנון של רחל

2. מהו אמצעי אמנותי אנאפורה? תנו דוגמה מהשיר רק על עצמי לספר ידעתי

6 חלק ו' – כתיבה יוצרת

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. בחרו אחד מהשירים שלמדנו וכתבו פסקה קצרה שבה תסבירו על מה הוא מדבר ואילו רגשות הוא מעורר בכם

כרטיס יציאה

מי היו שני המשוררים שלמדנו עליהם בשיעור הזה?

ציינו אמצעי אמנותי אחד שלמדנו ושם שיר שבו הוא מופיע

מה ההבדל המרכזי בין שירי ביאליק לשירי רחל?

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀